

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

**До 80-річчя від дня присвоєння
університету імені Г.С. Сковороди**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VIII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету імені
Г.С. Сковороди
(12 березня 2025 р., м. Харків)**

**Харків
2025**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

**До 80-річчя від дня присвоєння
університету імені Г.С. Сковороди**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали VIII Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(12 березня 2025 р., м. Харків)**

Харків 2025

УДК 37.014

*Хорошев Олександр Миколайович,
кандидат історичних наук, доцент кафедри
соціальних та гуманітарних дисциплін,
Національний університет цивільного захисту
України, м. Харків*

ГУМАНІЗАЦІЯ ТА ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ОСВІТИ ЯК ВИКЛИК ЧАСУ

Сучасна освіта як соціокультурний інститут в наш час переживає серйозні трансформації. Це в рівній мірі відноситься як до вітчизняної освіти, так і до навчання у світовому контексті. Серед факторів, які мають найбільший вплив на зміни в освіті можна виділити глобалізацію, діджиталізацію, зростання взаємного впливу освітніх систем різних країн одна на одну. Ідентичність сучасної людини є під загрозою, а протистояти викликам сучасності може лише зріла особистість, яка вміє критично оцінювати факти, визначати власні життєві пріоритети та шляхи досягнення цілей. Ці якості мають гуманітарну природу і формуються у сфері культури.

Одною з найважливіших задач сучасної української системи освіти є її гуманізація та гуманітаризація. При цьому гуманізація – це мета формування особистості, а гуманітаризація – це засіб її досягнення, яка міститься у цілях, змісті, технологіях та формах освіти, а також в системі керування навчальним процесом [2, с. 65].

У сфері вищої освіти можна виділити такі основні аспекти гуманітаризації:

- Збільшення в змісті освіти частки дисциплін про людину і суспільство, виявлення гуманітарної складової всіх навчальних предметів, що можна здійснити у процесі побудови навчального плану і визначення змісту відповідних дисциплін;
- Підвищення якості викладання гуманітарних дисциплін.

Перший аспект тісно пов'язаний з завданням гуманізації викладання негуманітарних курсів. Це завдання можна вирішити шляхом виділення у кожному з них історико-культурної компоненти для того, щоб навчальна дисципліна реалізувала функцію формування творчих здібностей здобувачів, розвитку їх духовної сфери, ціннісних та гуманістичних орієнтирів.

Щодо якості освіти, то слід усвідомлювати, що викладання гуманітарних дисциплін має базуватися на пріоритеті загальнолюдських цінностей перед класовими, партійними, релігійними та іншими корпоративними інтересами. Це обумовлює гуманістичну спрямованість процесу гуманітаризації освіти.

Гуманізація освіти передбачає створення такої навчальної соціальної системи, яка могла б відповідати гуманістичним цінностям та ідеалам. У той же час гуманітаризація освіти означає наповнення або доповнення навчальної програми гуманітарним змістом, тобто передбачає включення до навчального процесу цілого циклу гуманітарних дисциплін.

Взаємодія гуманізації та гуманітаризації відображає єдність теорії та практики. Реалізуючи принципи гуманізації, гуманітаризація вдосконалює та збагачує її, ставлячи перед нею нові завдання, невирішені питання, які потребують подальшого вирішення [1]. Таким чином, гуманітаризація та гуманізація освіти створюють єдину цілісну систему підготовки спеціаліста, яка має подолати відчуження освіти від особистості. Гуманізація освіти є проблемою не регіональною і навіть не національною, а міжнародною. Її вирішенням займається багато різних країн, а також міжнародні організації. У Статуті ЮНЕСКО освіта розглядається як мета підтримки справедливості, свободи та миру. Міжнародна конференція по освіті 1999 року проголосила своєю основною ціллю формування людини, адже «людина – не економічний чинник, не простий засіб досягнення цілі, у ній самій закладено самостійну ціль розвитку»[3].

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть важливими факторами людського існування стали комп'ютер, інтернет, різноманітні засоби зв'язку. Їх поява радикально змінила оточуючий світ, ставши важливим і необхідним засобом комунікації та діяльності людей. Змінилися засоби виробництва, збереження та передачі інформації, стало менше «живого» спілкування між викладачем та здобувачем вищої освіти, а саме у реальній аудиторній взаємодії проходить процес формування особистості студента як в професійному, так і в духовному та інтелектуальному сенсі.

При використанні сучасних інформаційних технологій, які безумовно є корисними та необхідними сучасному суспільству, слід пам'ятати, що вони є лише інструментами для отримання знань.

Сьогодні молодь кожного дня встигає продивитися великий обсяг інформації з всесвітньої мережі, у неї зростає швидкість сприйняття та обробки інформації, однак виникає проблема концентрації на одній проблемі. Для сучасних здобувачів вищої освіти зручніше читати короткі новини, а не наукову літературу. Їх мислення часто є фрагментарним, а судження – поверхневими тощо. Подолати ці негативні тенденції можна в тому числі на основі гуманізації та гуманітаризації освіти.

Таким чином, однією з найважливіших задач сучасної української системи освіти є її гуманізація та гуманітаризація. Їх взаємодія відображає єдність теорії та практики. Гуманізація і гуманітаризація сучасної освіти мають бути спрямовані на створення Особистості, виховання її демократичних якостей, толерантності, здібностей до постійного навчання і самовдосконалення, щоб отримавши освіту, людина могла застосовувати свої знання і навички на практиці, навіть у нестандартних ситуаціях.

Література

1. Балл Г. О. Сучасний гуманізм і освіта: Соціально-філософські та психолого-педагогічні аспекти. Рівне : Ліста-М, 2003. 128 с.

2. Сидоренко О. Л. Проблеми гуманізації та гуманітаризації в освітній реформі в Україні. Вища освіта України. 2001. № 2. С. 63–67.
3. World Conference on Higher Education for the Twenty-first Century: Vision and Action, 1999. 9 p.